

Asia: VN/20925/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne, mikäli erottelu alla olevien kysymysten mukaisesti ei onnistu

Työ- ja elinkeinoministeriö

VN/20925/2021

Viite: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain ja kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausuntopyyntö sekä Kouvolan kaupungin lausunto liittyen hallituksen esitykseen

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus toteutui kesällä 2021 annetulla lainsäädännöllä koskien uusia hyvinvointialueita sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä. Vuoden 2023 alusta alkaen järjestämisvastuu sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista siirtyy kunnilta hyvinvointialueille.

Kotoutumislain osalta esityksellä turvattaisiin maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisestä annetun lain nojalla saamien sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden järjestäminen jatkossa, kun sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut siirtyvät kunnilta hyvinvointialueille. Mikäli uudistusta ei tehtäisi, hyvinvointialueet eivät voisi hakea valtiolta korvauksia ja kyseisten palveluiden järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia voisi olla haastavaa kattaa muuten. Uudistuksella mahdollistetaankin jatkossa yhdenvertaiset ja laadukkaat palvelut kotoutumislain palveluiden parissa oleville maahanmuuttajille. Alaikäisten osalta esityksellä pyritään turvaamaan perheryhmäkotien toiminnan jatkuvuus ja lasten hoiva, huolenpito ja kasvatus.

Kouvolan tilannekuvaus Kouvolan kaupunki on keskittänyt vuodesta 2019 lähtien kunnan sosiaali- ja terveystalot Kymenlaakson sote-kuntayhtymään, Kymsooteen. Muutoksen yhteydessä kunnasta siirtyi Kymsooteen entisen Kouvolan maahanmuuttopalveluiden kotoutumista edistävää sosiaalityötä tekevät sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat, joiden tehtäväkenttään jäi sekä lain kotoutumisen edistämistä että sosiaalihuoltolain alaisia tehtäviä pakolaistyön osalta. Kuntaan perustetussa kotoutumisen tuen yksikössä jäi työskentelemään kunnan maahanmuuttokoordinaattori.

Näiden palveluiden kustannuksia on katettu valtion kunnille KEHA-keskuksen kautta antamien laskennallisten korvausten ja muiden pakolaistyöstä aiheutuvien kustannusten korvauksilla. Lisäksi korvauksia on kohdennettu muun muassa kunnan työntekijöiden monikulttuurisuuskoulutuksiin, joiden avulla on pyritty lisäämään yhdenvertaisen palvelun kehittämistä kaikille kuntaan tuleville taustasta riippumatta. Tehtäväkenttään kuuluu myös laajaa verkoston kanssa tehtävää yhteistyötä sekä muun muassa kotoutumishjelmaa seuraavan neuvoston toimintaa. Muu lakisääteinen palvelu kotoutumiskoulutusten, perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen osalta on katettu osittain valtionosuuksien ja avustuksien turvin ja järjestetty peruspalveluissa.

Vuoden 2020 lopussa kuntaan perustettiin maahanmuuttajien ohjaus ja neuvontapalveluita varten palvelupiste, jonka perustamiseen ja työhön saadaan rahoitus TEMistä. Tavoitteena on vakinaistaa palvelu osaksi kunnan kotoutumista edistävää lakisääteistä palvelua vuoden 2023 loppuun mennessä, hankerahoituksen päätyttyä. Toimipiste palvelee matalalla kynnyksellä kaikkia kunnan asukkaita ja yhteistyötahoja maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyvissä kysymyksissä sekä tarjoaa myös jonkin verran omakielistä palveluneuvontaa.

Hyvinvointialueiden aloittaessa vuoden 2023 alusta, kunnan tehtävät tulevat lisääntymään nykyisen voimassa olevan lain kotoutumisen edistämistä mukaisesti myös kunnan pakolaistyön osalta, kun pakolaisten vastaanotto, alkuvaiheen ohjaus ja neuvonta ja kotoutumisen ohjaus alkukartoituksineen ja kotoutumissuunnitelmineen jäävät kunnan vastuulle, eikä niitä voida enää ostaa hyvinvointialueelta. Hyvinvointialue on uuden lainsäädännön mukaisesti vastuussa kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden sosiaalityön palvelutarpeen ja sosiaalityön tai -ohjauksen tuottamisesta.

Suurin osa kuntaan tulevista maahanmuuttajista on tullut kuntaan työn, opiskelun tai perhesiteen perusteella. Humanitaarinen vastaanotto on hiipunut viimeisinä vuosina, mutta Ukrainan kriisin puhjettua kunnan tekemälle palveluneuvonnalle ja vastaanottotyölle on tullut eteen uusia haasteita.

Lausunto kotoutumista edistävän lain muutoksiin

On perusteltua, että lakimuutoksen myötä hyvinvointialueelle voidaan maksaa korvauksia heidän tekemästään työstä kansainvälistä suojelua saavien sosiaalityön osalta. Maahanmuuttajien palvelutarpeita on kuitenkin tarkasteltava kokonaisuutena ja turvattava kunnalle toiminnan sekä lakisääteisten kotoutumista edistävien palveluiden järjestämisen mahdollistava rahoitus.

Kunnan vastuulla oleva kotoutumisen alkuvaiheen ohjaus- ja neuvontatyö tulee lisääntymään hyvinvointialueen aloittaessa. Samoin kunnan järjestettäväksi tulee vastuuta kansainvälistä suojelua saavien vastaanotosta ja kotoutumisen ohjaamisesta. Palveluneuvonta kuuluu kaikille sitä tarvitseville, maahantulostatuksesta riippumatta. Palveluneuvontaa kehitettäessä on tarpeen myös tiivistää yhteistyötä ja luoda uusia yhteistyömalleja työllistymisen ja yritystoiminnan edistämiseksi.

Kotoutumislain kokonaisuudistuksen ja TE-palvelulain uudistuksen myötä kunnan tehtäväkenttä lisääntyy edelleen vuonna 2024 kun myös kansainväliset ja kotoutumiseen liittyvät työikäisen väestön palvelut tulevat kunnan järjestämisvastuulle. Kehittämistyö vaatii uutta resurssia niin työntekijöiden, tietohallinnon kuin toimitilojen järjestämisenkin osalta jo vuoden 2023 alusta hyvinvointialueiden aloittaessa. Unohtamatta lakisääteistä tehtävää hyvien väestösuhteiden edistämiseksi sekä hallitusohjelman mukaisia tavoitteita työperusteisen maahanmuuton edistämiseksi sekä tahtotilaa kotivanhempien saamiseksi entistä paremmin kotoutumistoimien piiriin.

Kouvola yhtyy Kuntaliiton lakiluonnokseen tekemään lausuntoon siitä, että nykyinen korvausrakenne on vanhentunut ja perustuu nimenomaan pakolaiskorvauksiin kunnille. Kuitenkin jo nyt voimassa olevan lainsäädännön mukaan meillä on kunnassa sellaisia lakisääteisiä kotoutumisen tehtäviä, joita on katettu pakolaiskorvauksilla, mutta jotka eivät ole kuitenkaan enää riittävät hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa.

Lisäksi erityistä huomiota pitäisi kiinnittää siihen, että tulevassa laissa kirjataan riittävän selvästi ja kattavasti tiedonsaanti oikeus eri toimijoiden välillä. Hyvinvointialueen ja kunnan sekä TE-toimiston välisen yhteistyön mahdollistamiseksi lakiin olisi kirjattava mahdollisuus tietojen vaihtoon kotoutujien palveluiden järjestämiseksi ja yhdenmukaisen palvelupolun turvaamiseksi asiakkaalle. Lisäksi on tarpeen selkeyttää eri toimijoiden roolia päällekkäisen tai ristikkäisen työn välttämiseksi ja sujuvan asiakaspalvelun turvaamiseksi.

Kouvolan kaupunki 4.4.2022

Tuija Väyrynen

Maahanmuuttokoordinaattori

tuija.vayrynen@kouvola.fi

1. Lakiluonnos työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muuttamiseksi

Työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun palvelutarpeen arviointia, työttömän työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaisen palvelukokonaisuuden suunnittelua sekä työllistymisprosessin etenemistä ja seurantaa koskevat pykälät 3, 4, 5, ja 6.

-

7 § Monialaisen yhteispalvelun järjestäminen ja valtakunnallinen ohjaus (Pykälä sisältää asetuksenantovaltuuden. Asetuksen sisältöä on kuvattu säännöskohtaisissa perusteluissa. Voimassa oleva valtioneuvoston asetus on 1377/2014.)

-

Mitä muuta haluatte sanoa ehdotuksesta?

-

2. Lakiehdotus kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Kustannusten korvaaminen (luku 6)

-

Alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden lasten ja nuorten tuen ja asumisen järjestäminen (27-28 §)

-

Muut hyvinvointialueisiin liittyvät muutosehdotukset

-

Mitä muuta haluatte sanoa ehdotuksesta?

-

Hasu Elina
Kouvolan kaupunki